

İSTANBUL SERİRİYATI

Sahibi : Dr. Mazhar Osman Uzman

AYLIK TIB
MECMUASI

Adres : İstanbul, Cağaloğlu 23

Darülaceze hakkında Dr. Necati Kemal tarafından İstanbul vilâyetine verilen rapor

İstanbul Darülacezesi, verilen yüksek emirleri mucibince tetkik edildi.

Darülacezede göze çarpan hususiyetler üç mevzu teşkil etmektedir :

1— İhtiyar ve Âcizler kısmı :

Bu kısımda hayatın tamamen bir tecerrüt ve inziva içinde bulunması şayanı tenkittir. Darülacezenin yarı hapisbane bir azil telâkki edilmesi, en düşkünlerin bile oraya ilticasını güçleştirmektedir. Bu itibarla Darülacezenin bir (Kimsesizler pansiyonu) şeklinde teşkilâtlandırılması muvafık görülmüştür. Bu teşkilât :

A— Binanın islahı : mümkün olduğu kadar kötü şeklinin kaldırılması.

B— Hemen bir kır halinde bulunan müessesese civarının bahçe, orman, açıklık haline ifrağı.

C— Mümkün olduğu kadar eğlence vasıtalarının temini, oyun, radyo, sinema.. ilh. gibi ucuz eğlence vasıtalarının derhal temini ve tatbiki zarurî olan hususat meyanındadır. Meselâ : Çok ihtiyar bir takım âcizelerin karanlık, havasız bir koğuş dahilinde bir soba başında hareketsiz ve sessiz yarı ölü bir halde oturduklarını gördüm.

Bu zavallılara hiç bir şey yapılmazsa bile hayatlarının son gününe küçük küçük neşe ve distraksiyon katabilecek bir çiçek sakansı, bir

tavla, bir oyun kâğıdı, biraz fazla ışık ilâve edilebilirdi.

2— Ücretli pansiyonlar :

Darülacezenin, asırlık dar telâkkisinden kurtulacak olan müstakbel kimsesiz ihtiyarlar pansiyonuna ücretli kısımlar ilâvesi de mümkündür. Meselâ : Az çok bir tekaüdiyesi olan yarı yarıya dimaği teleyyüne veya şeyhi atehe düçar olmuş kimsesiz, bakımsız ihtiyar mütekaatler için böyle bir müessesese ideal bir iltica ve istirahat mahallidir. Tek veya çift yataklı odalarının tamamen ailevi bir zevkle döşeyerek, gündelik hayat programı içine ihtiyarların zevk duyabilecekleri oyun ve eğlencelerini sıkıştırarak, onların ruhi haletlerine vakıf kadın hasta bakıcıları birer teselli melikesi halinde onlara gezinti, oyun ve bakımda terfik ederek herkesin seve seve iltica edebileceği bir son aile evi haline sokmak pek mümkündür.

Bugibi pansiyonlarda ihtiyarlar müessesesinin umumî nizamına ve programına tabi olmakla beraber pek serbest tutulmalı, kendi kendine şebre inip gezmesine müsaade edilmeli, gezmekte eğlenmekte isteksizlik gösterenler dahi bir araba ve bir hastabakıcı refekatile mecburî kır gezintilerine tabi tutulmalıdır.

Şehrin kibar halkını, san'atkarlarını kimsesizlerle alâkalandırılacak fahri cemiyet ve teşekküller vücutte getirilmelidir.

Bunlar teselli ziyaretleri yaparak ve fahri konserler vererek hepimizin mukadder bir akıbeti olan ihtiyarlık ve düşkünlüğün çok

acı yalmızlığını tehvîn ve tesellî etmelidirler.

3 — K r e ş :

Göğsümüzü iftiharla kabartan ve gerek vazife başındakilere gerekse bu gün o vazifeden uzak olan mütehassis Doktor arkadaşlara şükran ve minnetlerimizi kelime ile ifade edilmeyecek derecede yükselten bir şube de k r e ş dir.

Kreş hakkında düşündüğüm esash noktalar şunlardır :

A — Kreş mutlaka şehir dahilinde olmalıdır. Kimsesiz veya metruk çocuğun bir sürü resmî formaliteye tabi olduktan sonra pek uzak bir muhite — bilhassa fena havalarda — nakl edilmesi birinci mahzurdur.

İkinci mahzur, çocuğun iki buçuk, üç yaş arasında orada geçirdiği çok münzevi hayattır. Bu yavruların manzarası bizi çok müteessir etti. Minimini ömrü içinde, insan namına beyaz gömleklî hastabakıcıyı görmeğe alışan çocuklar, bizi gördükleri zaman vahşî bir hayvan yavrusu gibi gözlerini açarak, ellerile kendilerini müdafaaaya çalışarak, feryat ederek kaçmıya uğraşıyorlardı.

Evvelâ kreşin, saniyen ana kucağı ve çocuk bahçesi yanında bulunan çocukların şehrin kalabalık fakat temiz ve geniş bir yerine nakli zaruridir. Bilhassa a n a k u c a ğ ı yanında bulunan çocuklar için sıhhi ve tıbbî bakımın yanı başında ruhi ve terbiyevî nezaretin başlaması icabeder.

Çocuklara bol oyuncak malzemesi, pedagoğ mürebbiyeler nezareti ve terbiyevî temrinler tatbiki zaruridir.

Çocuk zekâsının inkişafı, hâricî intibaların çokluğuna ve tenevvüne bağlıdır. Dört duvar arasında, arasıra girip çıkan s a m u t bir hastabakıcıdan başka bir şey görmiyen çocuğun hadise ve eşya hakkında intibai ve zekâf inkişafı fakirleşir ve bu hal yarı vahşî bir hayvanlığa kadar çocuğun tahassüs, idrak, intikal fakülte-lerini körleştirir.

Sıhhi bakımları iyidir. Fakat ruhi ve terbiyevî müdahale bakımından hiç bir şey yapılamamaktadır. Hiç bir oyuncak, en küçük terbiyevî tesisat göremedim.

Binanın, esasen büyükler için bile müsait olmayan yapısı ve kuruluşu bu minimini yavrular için bilhassa gayri kabili tahammüldür.

Müessesenin şehre nakledilmesi — ve sade bu keyfiyet — çocuğun ruhu üzerinde en büyük ve birinci derecede tesirini gösterir. Şehrin gürültüsü, ışığı, hareketi başlı başına itilâ ve tahassüs menbaıdır. Tramvayların geçişi, çan sesleri, otomobil ve hayat gürültüsü insanları görmek geniş bir bahçede açık hava oyun... ilâh. birer auto - réeducation müessirlerdir.

Kreşlerle kimsesiz ana kucağı çocuklarına çocuk seven şehirli ailelerin alâkaları celbedilebilir. Hafta başı ziyaretlerinde kendi çocukları ile beraber gelecek aileler büyük kabul salonlarında aile çocukları ile yapılacak temaslara, hediye olarak getirilmiş oyuncak ve biblolar, müşfik bir buse, bir tebessüm... Çocuğun ruhi bünyesi ve şahsiyetin istikbali üzerinde tasavvur edilemeyecek derece büyük ve şifakâr âmillerdir.

D — Mektep yaşında çocuklar :

Darülacezede üç dersaneli bir ilk mektep gördük. Çocukların yüzde sekseni anormaldi, yaşlar arasında çok tahallüf vardı. Tedrisat öğleye kadardı, tedrisat malzemesi hemen hemen hiç yoktu. Mektep şeraiti sıbhiyesi mefkuttu. Mektep yaşındaki çocuklar teneffüs ve istirahat zamanları kâbil acize ile bir arada bulunuyorlardı. Bütün bunların nihayetsiz mahzurlarını zikretmek bile fazladır. Bu çocuklar hakkında sağlam bir istikbalde mev'ut değildir. Neşesiz, yarı ölü bir muhitin inzivası ve kasvetli hayatı içinde normal bir zekâ bile olsa tamamen körleşmeye ve bu zehirli atmosfer içinde yarı boğulmuş bir halde kalmıya mahkûmdur.

DRAGÉES

DESENSIBILISATION AUX CHOCS

GRANULÉS

PEPTALMINE

MIGRAINES
TROUBLES DIGESTIFS
PAR ASSIMILATION DÉFECTUEUSE

Laboratoire des Produits SCIENTIA 21, Rue Chaptal
Paris . IXe

URTICAIRE
STROPHULUS
PRURITS . ECZEMAS

DRAGÉES

HUILE de FOIE de MORUE SOLIDIFIÉE et SELS de CALCIUM

GRANULÉS

CALCOLEOL

RACHITISME
DEMINERALISATION
SCROFULOSE

DRAJE ve GRANULE
Bozulmaz ve Kokusuz
Lezeti Hoşdır

TROUBLES DE
CROISSANCE
AVITAMINOSES

Laboratoire des Produits SCIENTIA 21, rue Chaptal, Paris 9^e

BILEYL

traitement des

STASES BILIAIRES

YEMEKLERDEN SONRA 3 - 4 ADET

LABORATOIRES FOURNIER FRÈRES

7, Rue Biscornet, PARIS (XIIe)

OPOTHÉRAPIE

COMPRIMÉS
ENDOCRISINES

CACHETS
ENDOCRISINES

AMPOULES
ENDOCRISINES

LABORATOIRES FOURNIER FRÈRES
7, Rue Biscornet - PARIS (XIIe)

Calcibronat

"Brom" ve "Calcium" u uzvi olarak birleştiren
yeni müstahzar

Müesir Brom müstahzarları içinde en iyi
tahammül edilenidir — Lezzeti hoşdur — gayet
iyi tahammül edilir — tali tesirattan aridir —
katiyen bromism yapmaz.

Uykusuzluk ve tenebbütle müterafik Nevros ve Psikoslar
— Asabi, Kalbi ve tenasüli teheyüçler — Fartı teneb-
bühiyet — İnhitat halleri — Nevrasteni — Sar'a — Mide
karhası — Em'a iltihabı — Migren — Hamil kayları —
Menopos teşevvüşleri — Çocukluk ihtilâçları — İdrarını
tutamama — Kore — Seylâni meni ve ilâh.

Granüle toz : Günde 1-4 çorba kaşığı
Efervesan : 1-4 efervesan komprime
Ampul (Müsaadesi henüz alınmamıştır)

Terbiye ve mektep yaşında bulunan çocukları ayıklamak :

- 1— Normal çocukları köy yatı mekteplerine,
- 2— Anormal kimsesiz çocukları anormaller san'at ve terbiye yurduna göndermek icabeder.

E — San'atlar ve atölyeler :

Darülacezeden haleti mebnada kalmış bazı atölyeler gördük. Bunları canlandırmak kabil-dir. İşçiyi angarye çalıştırmamak birinci şarttır. Kendisinden istifade edilir bir adamın ecir ve esir şekline sokmıyacak bir tarzda işle oyalamak ve bilhassa bu noktaya çok ehemmiyet vermek icabeder.

Mesela : İhtiyarlar çiçekten ve bahçe işin-den hoşlanırlar, onların bu zevkini fabrik et-mek ve asla cebretmeden çalıştırmak lâzımdır. Çiçekten hoşlanan bir ihtiyarı, karanlık terzilik atölyesinden düğme dikmeye cebretmek adeta bir işkenedir.

Sıhhl servis :

Darülacezenin yedi yüz kişiye varan mev-cudu içinde ve pek tabii olarak revir, kreş, hastaneler mevcudu üçyüzdən fazladır. Hastane haricinde bulunan acizeler arasında da ekseriyetin tıbbi ve sıhhl ihtimama ihtiyaç gösterdiği ve esasen aczi ve ihtiyarlığı icabettiren amil-lerin bir hastalıktan başka bir şey olmayacağı düşünülmür ve aşağı yukarı umumî mevcudunun yarısı hasta olan bir müessesede göz önüne geti-rilirse burada sıhhl servisin birinci planda tu-tulması icabeder.

Buna rağmen müessesede mesela (Asabiye mütehasıslığı) nın lağvedilmiş olduğunu görebek mütehayyir oldum.

Acizeler arasında bilhassa : Sar'a ve uzvi felçler gibi asabi hastalıklar, ihtiyarlık buna-ması, dimağ teleyyünü, inhitattı halet gibi ruhl hastalıklar, belâhatlerin çeşitli dereceleri gibi melek hususlar göz önünde tutularak ... hatta bir değil bir kaç Emrazi Asabiye ve Akliye mütehasıssına ihtiyaç ve çalışma sahası bulun-

duğu kabul edilmelidir.

İstanbul düşünler yurdu hakkında umumî esasları ve tetkikatı ihtiva eden bu rapor say-gularımızla yüksek Vilâyet makamına ref'an takdim edilir.

Dr. Necatî Kemal

Ayin akisleri

Şimalî Afrikada

— Kartacalıların memleketi, Türk korsan-larının vatanı... Sana negarip hislerle geldim. Türklükden bu topraklarda neler kaldı acaba diyordum. Daha geç bıraktığımız toprakların düştüğü gafleti, ecebî parasına satılmış birkaç siyasî bazırânın altı yüz senelik kardeşlerine gösterdikleri husumeti düşünüyör da Tunus'da Türklüğe karşı nişyan ve lâkaydiden başka birşey bulamıyacağımı sanıyordum. Meğer ne kadar aldanmışım. Tunus kalkı Türkiye Öüm-huriyetine ne kadar samimî muhabbetle bağli... Tevekkel hürriyet babası Midhat Paşa Tunus diye tahassür etmemiş ! Bizim kim olduğumuzu anlayanlar Hilâli iydi bekleyen muvabhidler gibi sevinçte, birbirine beşarette !... Ölçsüz misafirperverlik ! tükenmez muhabbetli. Mustafa Kemal derken gözler sulanıyor. Müslümanı, Musevisi, Hristiyanı onu hürmetle anıyor. Cebimden çıkardığım gümbüş sikkedeki, ban-knotdaki resmini seyretmekle doyamıyorlar. O mazlûmların halâşkârı, ne kadar kuvvetli olursa olsun zulme pervasızca silâh çeken tarihte misli gelmeyen bir kahraman, taribin başına şeref tacı giydirdiği mabutların en bü-yüğü, o yükselmek, ilerlemek, kurtulmak iste-yen milletlerin sembolü...

Tunus istiklâlini altmış senedir kaybetmiş, sureta kâh Türk, ve kâh Arap ırkına mensup beylerin idaresinde... Beylerinin sarayları var,

kapılarında küçük bir muhafız kıtası bekliyor. Caddelerinde hem Arap harflerile, hem Fransızca yazılmış yol isimleri... Yeni Tunus otuz sene evvelki Beyoğlu gibi kozmopolit!... Büyük mağazalar İtalyanların, Fransızların ve Yahudilerin... Yerlilerin birşeyi yok... Paris bulvarlarındaki gazinolar gibi kahvehaneler... Fransız zabıtları, fesli Tunus gençleri... yanyana oturuyor. Hepsi Avrupa kârı büyük caddede, büyücek bir lokanta müstesna: Bağdat lokantası... Kuskus Spesiyalitesi... Şarkkârî döşenmiş temiz bir lokanta... Kuskus istiyorsunuz. Yanınızdaki masada oturan Fransız zabıtları da onu yiyor. Kuskus beklerken çömlek içinde etle yeşil biberle baharlarla dö-

lerine pek temiz denemez, yeni Tunus'un temizliğile kıyas kabul etmez, bizim gibi kapalı çarşısı var, yüzlerce dükkân fes yapmakla meşgul. Çarşı büsbütün kapalı da değil... Dar sokaklar. sağlı sollu minimini dükkânlar ... İşte itriyatçı dükkânı... Geçtiğimiz dar sokağın ismi *Sukul attarin*, tıpkı kapalı çarşı dükkânları gibi içiçe iki kısım... Delil bizi türk diye takdim ediyor otuz beş yaşlarında *Hamadi Smida*... başında alçak Tunus fesi, sırtında temiz ipekten beyaz bir Tunus burnusu, kravat ve sairesi yolunda... tam bir centilmen.. Şarka mahsus cömertlikle kahve ısmarlıyor, kendi fabrikalarında yapılan kokulardan zorla hediye ediyor. Şehirden uzak fabrikası var, çocuklarile beraber ailesi orada

Tunusun görünüşü

Kartaca harabeleri

vülmüş bulgurla hazırlanmış bir yemek geliyor. Ne yalan söyleyeyim, pek istekle sarıldım, hatta fransız zabıtlarının kapıya kapıya kuskus yeyişini kıskandım. Midemiz ne çabuk da alafrağalaşmış. Ben porsiyonu bitiremedim. Sokak arasında üç küçük masadan ibaret bir dükkâncık buldum. Onda taze taze yapılan nefis Fransız yemekleri vardı, Tunus'da dört günde bu dükkâncığın akşam sabah müşterisi oldum...

— Tunus'un büyük bulvarının bir nihayetinde şehir şarklaşıyor. *Kasba* dedikleri bu yer asıl Tunus, esaslı bir iki caddeden sonra yan caddelere sapiyorsunuz Kasba'nın büyük cadde,

oturuyor, mini mini çocukları biraz türkçe biliyor, dilleri çetrefilce, yürekleri su katılmamış Türk... Hepsi pek güzel Fransızca konuşuyor. İktisadi, siyasi bilgisi çok geniş.. bir kaç dakika geçmedi Tunus milli kıyafetile, fesle lakin yakalıklı, kıravath, kolluklu birçok zatlar daha geldi. Türkiyede duydukları teceddüdü anlamak için mahut süaller... Tabii bulunduğum memleketin misafirperverliğine hürmet ediyordum, siyasi süallerden kaçıyordum. İçtima iyat ve iktisadiyat sahasında konuştuk. Hepsii münevver ve terbiyeli adamlardı, içlerinde gazeteciler de vardı; sarı saçlı mavi gözlüler de az değildi...

— Kasba enteressan bir yerdi, yerliler orada oturuyordu. Vakıa şehrin dışarısında müslüman zenginlere mahsus Avrupakâri vil-lalar da az değildi, lâkin asıl yeni Tunus şehri tam bir Avrupa şehri ve muhtelif milletler içindi. Opera şıkca bir tiyatrosu vardı. Butün sinemalar bu tarafdı idi. Kasabada ise Müslümanlar, Yahudiler, asıl Tunuslular yaşı-yordu. Bu kısım Cezayirde gördüğüm yüz kı-zartacak sokaalardan, mahallelerden değildi. Avrupa sokakları gibi geniş, temiz de değildi, lâkin kendine mahsus bir sevimli hali vardı... Bir müslüman evi görmedik. Çünkü Tunus'da, Kasbada bunu kolay kolay görmenin imkânı yoktu. İtriyatçı Hamadı bu tecessüsmüzü hoş-nut edecek nezakette bulundu, evine yemeğe davet etti. Fazla külfet vermemek için yemeği reddetmişim, hazım rahatsızlığımı söyleyerek affımı rica ettim. Yemekten sonra bir kahve içmeğe geleceğimi söyledim. Kadıköy yakasındaki çifte atlı arabalardan biri, biraz köhnesiydi, araba epey gitti, dar bir sokak başında durdu, reh-berimiz Hasan inmekliğimizi söyledi, solda bir sokağa saptı, bu sokak okadar dardı ki en kü-çük bir arabanın değil, yüklü bir merkebin bile geçmesi imkânı yoktu. Münhanî dar yolda on dakika kadar yürüdük. İki tarafdı ev yoktu. Yalnız iki taraf Ortaköy saraylarında olduğu gibi düm düz duvardı... bembeyaz du-varlar... Düzgün kaldırımalarında ay ışığı oynayan düz bir yol... Zihnimde sinemalarda gör-düğüm filmler canlanıyordu, heyecan veren bin hatıra... Cezayire bizi davet eden Fransız kongre-sinin program kitabında yerli mahallelerde yal-nız dolaşmamamız, toplu gitmekliğimiz sıkı sıkı tenbih ediliyordu. Vakıa burası Tunus'du, amma... kim bilir?... Lâkin Tunus'lular okadar kibar ve terbiyeli görünüyordu ki... bir müddet gittikten sonra rehberimiz beyaz duvarın orta-sında kapısını bir şeyin elektrik zilini çaldı, kapı hemen açıldı. Şalvarlı, cebkenle temiz kıya-

fetli iki hizmetçi tıpkı sinemalarda olduğu gibi ellerini göğsünde çaprastlaştırarak yere doğru eğildi. İki üç yüz metre murabba genişliğinde bir avlu içinde idik, ortada şık bir fiskiye, mer-mer sütunlar... İç kapının eşliğinde ev sahibi bizi bekliyordu. eşigi atlar atlamaz küçük mermer salon... ipek perdeler, uzun bir erkan min-deri, yerde halılar, ipek örtüler... Hiç böyle bir sürprize karşılanacağım hatırıma gelmiyordu. Burnuslu, fesli müslüman itriyatçımın bu şık salonu... gözlerimi kamaştırdı. Monte Kristo filmi mi seyrediyordum. Ev sahibinden rica ettim, bu küçük evin diğer dairelerini gezmek istedim. İşte banyo dairesi... fevkalâde şık... Yere gömülmüş büyük bir banyo, baştan aşağı fayians, alafranga aptesane, lavaj yeri... Hayret... Modern bir yatak odası.. her yer yük sek bir hüsnü tabiatle döşenmiş... Şehirden 60 kilometre uzaktaki fabrikasını, villasını gezdir-mek istedi, vaktimiz yoktu, itizar ettim.

— Tunusun Millî musikisini dinlemek istedim. *Hamadı Bey* iki bar tavsiye etti. Rehberle yola çıktık, bize bir araba tedarik etmişlerdi. Barın birine gittik, bütün biletler satılmıştı, diğeri de aynı halde... Tabii canım sıkıldı, Rehber gitti barın sahibine birşeyler söyledi. Zaten Arapçada fakirim, bir de memleketin diyalekti beni büs-bütün cahilleştirdi, söylediklerini iyi anlayamı-yordum. Türk, İstanbul, Doktor ve Mustafa Kemal sözü derhal tesirini yaptı. Adamcağz arzı itizar etti. Bize istediği gibi ikram ed-miyeceğinden müteessir olduğunu söyleyerek gazinosuna soktu, bir küşeye üç sandalya koy-du... Artık halkı tamaşa ediyorduk. Sarıklar-ile, burnuslarile bedeviler, hocalar, Fransız zabıtları, Tunuslu ve Fransız askerler, başından ayağına kadar beyaz kumaştan Tunus çarşafına bürünmüş tek gözle bakan bayanlar, beşğin içindeki çocuğu sallayan genç bir yahudi ha-nımı, söylenen şarkıyı terennüm ve takibeden yine bir musevî delikanlısı, sonra burnuslu

fesli beyler. Beyoğlu sinemaları büyüklüğünde bir yer... sahne.. sahnede klâsik arap çalgısı.. kemani, defî, udu altı kişilik.. başda fes, sırta caket, uzun entarili çalgıcılar... Halkın kimi bira içiyordu,kimi gazoz... O sıradâ alkış koptu, Şefia diye el çırpılıyordu. Balık etinde güzel endamlı, kara gözlü, pek zarif tuvaletli, ve mümtaz tavırlı yirmi beş otuzluk bir genç kadın merdivenleri çıkarak çalgıcıların önünde ayakta durdu. Kadın kusursuz şark güzeliydi, tuvaleti pek yüksek bir terzi elinden çıkmış, modern modanın bir modeli idi, refatları zarif, tarzı kibardı... Billür gibi bir sesle şarkılar söylüyor, çalgı ona refakat ediyor, nakaratında çalgıcılar da halk da bu güzel kadının söylediklerini tekrarlıyordu,beraber Taşkinlik yoktu, sahnede dolaşan bir şef orkestre gibi şahadet parmağını sallayarak tempo tutuyor, geze,geze yanık şarkılarını okuyordu. Doğrusu, Tunusda burada da hayretle karşılaşmıştım. Adî bir bar, bir salaş zannederken her sınıftan terbiyeli bir halk... Sonra san'atkar ve ince bir kadın... yanımdaki rehber anlatıyordu Bunlar : Şefia, Enise Hüsnü isminde iki hemşiredir. Yüksek Avrupa tavsili görmüşlerdir. Okuduğu şarkıların çoğunu kendi bestelemiştir. Hayretim arttıkça artıyordu... Şarkının birini tercüme etmesini rica ettim.. İnsanın ruhuna kadar nüfuz eden o terbiye görmüş güzel ses yalnız bir hediâi san'at değilmiş, meğer gençliğe ah-lâk da telkin ediyormuş. Tercümesini istediğim parça herofne dairmiş. «Ey genç hayatta ne güzel şeyler var, niçin Sıhbatın verdiği en güzel zevkle kanaat etmiyorsun da zehirli beyaz tozdan keyf bekliyorsun, sersem gezmek için mi, adamlığını kaybetmek için mi, gençliğe canlılık lâzımken bir köşede uyuklamak için mi? Yoksa sümûğü akarak abdal abdal dolaşmak hoşuna mı gidiyor?...» Şöylece göreyim diye girdiğim bu çalgılı kahveden çıkmadık, saatlerce oturduk ... Şehrin haricindeki evciğezine

yetişmek için son tramvayı kaçırmaktan korkan rehberim olmasa gece yarısından sonra da kalacaktım.

— Ertesi gün rehberim sordu nereye gidelim, yine Kasbaya dedim. Bir garmofoncu dükkânı aradım Şefianın plâklarını çaldırmağa başladım küçük dükkânın önüne ayakları çıplak bedeviler doldu. Ne de candan dinliyorlardı. Musikiden nekadâr çok haz duyuyorlardı. Konuşmamızdan kim olduğumuzu anlatan plâk satan dükkân sahibi Türkçe konuşmağa başlamasın mı? Kim olduğunı sordum, Şeyh Zafir oğullarından olduğunı söyledi, vaktile Beşiktaşda Şeyh Şafir tekkesinde oturuyorlarmış. Mütevezi ve terbiyeli bir adamcağızdı. Ceza-yire gideceğimizi öğrenince bize mihmandarlık edecek bazı adresler verdi.

— Tunus'un kasbasındayız... İşte şehir hastanesi.. Bizim Haseki ve cerrahpaşa ayarında bir hastane... Eskiden medrese olduğu anlaşılıyor, bir vakit de kışlalık etmiş... Ortada da bir mermer avlu, dört tarafı koğuşlar... büyük küçük... koğuşların ismi arap harflerile : İşkodralı Hasan Çavuş, Diyarbekirli Mehmed, Himhim Memiş . . . Gözlerim doldu ... Demek bir vakit buralarda Türk askeri konaklamış... Ana vatanın dört köşesinden gelen türklerin izleri halâ yaşıyor. Eskiden bir kışla koğuşu, şimdi bir hastane servisi, halâ Türk çavuşunun, onbaşısının ismini taşıyor. Bu gördüğüm halkın hiç biri Türklüğe lâkayt değil.Hepsinin yâtreğinde Himhim Memişin, İşkodralı Hasanın sevgi izleri var, bunları şursuz geçen 60 sene sildi sanıyorduk. Silmemiş, silmeyecek... Tunus şehrinin bir ucunda Kartaca... bir müze bırakmış, bir tarih bırakmış... Türkte şehimane hatıralar, sönmez sevgi... Haetanenin ismi Sadikiye... Medrese küçük gelmiş, ilâveler yapılmış, 400 yatağı var. Operatör Brun namında yağlıca bir Fransız operatörü sertabip ve müdürü.Yerli-

SEL BROMİN

EFFERVESCENT

Sinir hastalıklarının en kahraman ilâcı olan Validolla Bromür gayet mahirane surette mezc edilmiş, hassai tıbbiyesi artmış, koku ve lezzeti hoş ve çocukların bile alabileceği bir şekilde konmuştur.

Büyüklere günde 2-3 kahve kaşığı

Küçükler ,, 1-2 ,, ,, verilir.

SEL ÜRİN

Vücuddaki azot fazlalığını tadil edecek en güzel ilâçtır. Nikrisde, Romatizmada, Böbrek kumlarında, Damar hastalıklarında bilhassa şayanı tavsiyedir.

Büyüklere günde 2-3 kahve kaşığı

Küçükler ,, 1-2 ,, ,, verilir.

Ultraviole şualarile yaraların tedavisi

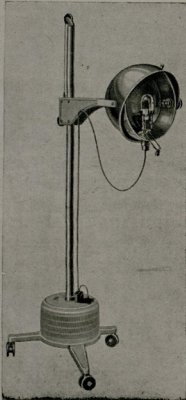
Sun'i güneşin (ORIGINAL HANAU) Kuvartz lambasının ultraviole şualarının cersumeleri öldürmek, müteaffin ve mültehip yaraları temizlemek kurutmak, temessülü iyiden iyiye tenbiye etmek, ölçülmesi kolay bir münebbih ile şifayı te'min etmek hassaları vardır.

Keza mütekayyih yaralar sun'i güneşte maruz kalırsa derhal şifaya yüz tutar ve iyileşdikden sonra da yerinde de belirsiz bir nedbe bırakır. Hatta eskiden mevcut, yerleşmiş nedbeleri bile hekim bu şua ile pek alâ iyileştirir, gergiliği azalır, katılaştıran yerleri düzleştirir, hassasiyetini ve kolaylıkla cerhiyetini tenkis eder.

Sun'i şua tenbihi ile devranı dem süratleşir, kemik kırıkları çabuk iyileşir ve havalar değişince ağrı olmaması gibi arızalar da olmaz.

Kuvartz lambaları herb cephelerinin tedavisinde fevkalâde muvaffakiyeti ile şöhet kazanmış, bütün dünyaca şöhet ve rağbet kazanmış, her Alman hastanesinde mevcuttur, bir çok hekimlerde de vardır. Bütün bu geniş tecrübeler sun'i güneşin yaralarda hatta yanık yaralarında bile harikülâde iyi te'sir ettiğini gösteriyor. Her ameliyede, her pansıman değişişinde Kuvartz lambası da beraber bulunmalıdır.

Edebiyat için Bach'ın yanık yaraları tedavi eserine müracaat etmelidir (1,30 mark) Hanau da Sollux matbaasına müracaat etmelidir.

(Nürtefi'yer güneşinin en mühim istibapları)

Nekahat, ameliyatlardan sonraki zafiyet, sikit, fartı taap bir hasta gece çalışmak hasebile yorgunluk, emrazı kalbiye, mübadelâti igtidaiye hastalıkları, (nikriz, romatizma, fartı semane, evcai asabiye) yarım baş ağrısı çocuk hastalıkları, sıraca raşitizm, boğmaca, süt çocuklarının kranpaları tederrü, tetanoz hali, difteri, halâti asabiye ve viai asabi (soğuk veya ratip el ve ayaklar, terlemeler) hays teşevvüvâtı, m-me başı iltihabatı, yılanlık, güç iltiyam bulan yaralar, yanıklar, çibanlar ve bir hayli cilt hastalıkları, lüpüs ve bilhassa saç dökülmesi.

Medizinsche Höhensonne
Typ s 500 - original Hanau -

Prospektüsler ve izahatlar için Türkiye umumi vekili:
I. M. Farhi - İstanbul Büyük Kınacıyan han
No. 41 - 42 müracaat.

lere hastanelerde bile şeflik verilmeyecek, mutlaka şef Avrupalı olacak ... Çünkü yerliler baş olamaz! İşte Avrupalıların her yerde, hatta kongrelerde bile söyledikleri bu söz, onları hakir görüştleri ve gururları müstevlileri halka ısındıramıyor. Söyledikleri; Tunus Tunuslularındır; ne Fransızların, ne İtalyanların... Tunus toprakları üzerinde bu iki Devletin muhasasına itiraz ediyorlar, her iki taraftan birinin bir tayyare bombasıyla öldüreceği bir bedevinin kanını afvedemeyeceklerini söylüyorlar, yazıyorlar. Eski düstur, yeni düstur, diye müna-kağalarla dolu ve müstevlileri tenkit eden gazeteler var. Vaktile büyük şehirler halkı askerlikten muafmış, sonradan alınmağa başlamış. Bu da itiraz sebeplerinden biri...

Dr. Brun'un cerrahl kısmı her yerde olduğu diğerlerinden gibi güzel ve temiz ... Diğer kısımlara muhtelif spesiyalitelere yerleştirilmiş. Göz ve cilt şubeleri hepsinden fazla faaliyette...

Sadikiyyeye yakın bir de tekye var. Tekye fakirlere yemek dağıtıyor; içinde ihtiyar ve malûller de barınıyor, hatta yirmi otuz kadar matuh ve meczub de varmış. Fevkalâdelik yok. Bildiğimiz büyücek tekyelerden biri ... Sade duvarlar beyaz ve badanalı.

Maarif Şurasında Doktora yer

Bir (Talim ve terbiye anketi) halinde toplanacak olan yüksek maarif şurasında doktora, bilhassa rubiyatçı ve terbiyeciler doktora bir yer ayrılmış mıdır bilmiyorum. Fakat doktorum. Fakat doktorum buradaki yerini pek iyi biliyorum.

İlim; (Hesap, hendese, tarih) değildir netekim *Maarif'in* (Mektep, Muallim, kadro ve bütçe) olmadığı gibi.

Bu hakikatı onbeş yıllık acı bir tecrübeden sonra anladık.

Alman programı, Amerikan terbiyesi, Fransız tekniği... Türk çocuğu, bir tecrübe kobayı gibi bütün bu enjeksiyonlara hedef oldu.

Şura'nın yine :

— Tarih dersini, coğrafya ile beraber mi okutmalı ?

— Lisan saatini öğleden evvelmi, yahut sonramı yapmalı? kılıklı mevzularla vakit geçireceğini ümit ve... arzu etmiyorum.

**

Fakat ne yapılabileceğini de düşünüyorum :
I : Evvelâ, türk kültür bünyesinin vasıflarını tanımak mecburiyetini duyacak mı ?

II : Doktrinli bir inkılâba inanmış ve bunun kültür sahasındaki sentezlerini ankadre etmiş mi ?

III : Çok dar, çok kısır, çok tasnifatlı, çok beyhude (derecatı tahsil) sistemini kırabilecek mi ?

IV : Yığın halinde bilgi ve bilgi üzerine müesses milli viedanı yaratabilmek için kudretli, cesaretli ve hatta... hiddetli bir enerji gösterebilecek mi ?

— Yapar.. yapar çünkü hepsi temiz iyi niyetli insanlardır, diyeceksiniz ama bunun için bakınız :

I : Türk ve Anadolu insanı sıfatıyla milletin vasıflarını ve farikalarını kavriyan adam.

II : İnsan sıfatıyla türk çocuğunun bünye ve karakterini ve fakültelerinin işleme mekanizmasını, affet, entellekt, dressör manzumesinin ruht istiklâplarını tanıyan adam,

III : Bir yığın okuma yaşı içinde zekâca, moralce, ve teesürüyetçe ayıklanıp ayrı ayrı kadrolara sokulacak çocuğu seçebilen müte-hassis,

IV : Ve bütün bunların üstünde *A b e s'i*, *Pre ju'e*'yi, rıyakârane ve geri fikirleri ve bir hiç için, yahut bir fantazi, bir küçük menfaat uğruna ortaya atılmış güdük nazariyeleri, lojikle demagoji'yi... Bir geçmez akçe gibi ayırıp ata-

cak sossiyete ve kültür sarrafı lâzım.

Böyle adam, bir az Doktor olmalıdır. Belai fazlasıyla Doktor olmalıdır.

Yüksek maarif şurasında : Usulî tedris müfredat, randıman, hesap veya hendese konuşulacak ama bir şey unutulacak diye korkuyorum :

— Çocuk...

Bunu ne hesap hocası, ne biyoloji muallimi, ne elişi öğretmeni bilmez, bilmez.

Çocuk, mide perbizinde olduğundan ziyade, zekâ ve moral perhizi demek olan talim ve terbiye sisteminde de doktor'un mevzuudur.

Bir ev yapılırken belki doğramacıların, sıvacıların, dekoratörlerin de reyine müracaat edilir ama asla Mimar unutulmaz.

Ve... çok değerli maarif vekilimizin bunu unutmış olduğuna ihtimal vermiyoruz. Sadece konuşuyoruz.

Necati Kemal

Yeni Kitaplar :

Kırık ve çıkıklar

Tıp Fakültesi İkinci Hariciye Seririyatı Ordinaryüsü *Prof. Ahmed Kemal Atay*'ın bu namda yeni bir eserini intişar etmiştir. Eser Ahmed İhsan Basımevinde pek itina ile basılmıştır. Bu eserin pratik hekimleri, bilhassa tıp talebeleri için yazıldığı anlaşılıyor. Umumi malûmattan sonra kafa taşı kırıkları, bel kemiği, kaburga kemikleri kırıkları, hâvsala kırık ve çıkıkları, kol ve bacak kırık ve çıkıkları, nihayet maf-sallara ait röntgen filimleri muhtasar ve müfit surette yazılmıştır.

Ahmet Kemal Atay'ın pek hazık bir cerrah, çok iyi bir üstat olduğunu biliriz. Bu eser *Kemal* Kemalini bir kat daha gösteriyor. Müellifi samimane tebrik ederiz. Sade kolları ve bacakları üst ve alt taraf diye tercüme edişine

ilişeceğiz. Vakıa Avrupa lisanlarında böyle eskiden teşrihde de etrafı ulviye ve süflüye derdik bilmem mutlak böyle mi tercüme lâzım... Kol deyince köprücük ve kürek kemiği de dahil kol, bacak deyince de baldırı ile butu ile tarafı süflü anlaşılabilir mi ?

Belsoğukluğu

Tefeyyüz kitabevi belsoğukluğuna tutulmak, tutulduğu halde doğru tedavi yolu bulmak usullerini öğreten bu eseri tab ve neşretmiştir. Eserin müellifi *Dr. Şükrü Kâmil*'dir. *Dr. Şükrü Kâmil*'in otuz senelik hayat mesalesini gözününe getirenler bu çalışkan ve kültürlü yüksek arkadaşımızın ismini hürmetle anması bir kaderşinâlık borcu bilirlir. *Şükrü Kâmil*, *Cenab Şehabeddin*, *Ali Emin*, *Esad Paşa* gibi meşhur Doktorlarımızın sınıf arkadaşlarıdır, ta mektep sıralarındanberi okumağa ve yazmağa hevesle temeyyüz etmiştir. İstibdat devrinde Makedonyada efkârı ahraranesile temayüz etmiş, zindanlara atılmış, Meşrutiyet devresinde tababeti hazıra namile ilk tıp gazetesini ve tıbbî Muhitülmaarif unvanile Ansiklopedi medikali neşretmiş, yevmi gazetelerde içtimai ve Sıhhi makaleleriyle memleketin irfanını yükseltmeğe çalışmış bir meslektaşımızdır. Mahdud kazancını bu suretle maarifi tamim uğrunda heder etmiş, hayatını büyük bir ziykî maişet içinde geçirdiği halde yılmamış, tabilere ve kâğıtçılara borcunu ödemek için gönüllü olarak Yemenlere Şark vilâyetlerine gitmiş, merkezde liyakatinin ve kabiliyetinin değerini arayacağına uzaklarda borçtan kurtulmağa ve şerefi için herşeye katlanmağa razı olmuştur. Cümhuriyetin son onbeş senesinde *Şükrü Kâmil*'i Şehremaneti Heyeti Teftişiyesi arasında görüyoruz, bir senedir de yaşandığı için tekaüt edildi.

Şükrü Kâmil Tıbbî işlerinde her zaman takdire değer surette vazifesini yapmıştır. Okur,

daima okur, yazar, aklı ererek yazar, işini büyük bir vukuf ve dürüstü ile görürdü. Başvekillimiz *Refik Saydam*'ın cidden muhabbet ve revacehüfünü kazanmıştı. Bu teveccüh ihtiyarlığında başını tezyid eden beyaz saçlardan bir kıl bile siyah kalmadığı vakit imdadına yetiştii. Son günlerini az çok rahat geçirmeğe sebep olmuştu. Anadolu, Rumeli ve Arabistanı coğtafyasile, tarihile, psikolojyasile pek iyi tanıyan *Şükrü Kâmil*'den büyük hizmetler ifa edeceğine eminim. Gönül ister ki büyüklerimiz bu eski meslekdaşı unutmamasın!

Şükrü Kâmil'in yeni neşrettiği eser umumî kültüre ve umumî sıhate hizmet edecek üslûbu selis, ifadesi vazih, derin bilgili mükemmel bir monografidir.

Müharrir iptida tenasüli meseleleri ve terbiyeyi hocalarından değil de, arkadaşlarından öğrendiği için yanlış terbiyeyi tenkitle söze başlıyor ondan sonra fuhşun tarihine başlıyor. Fuhşun dinî vasıflarını, papasların tesirini tenkit ediyor. Aşk mabetlerini, sefahat bayramlarını anlatıyor.

Fuhşun faydaları bahsinde *Kato*'nun umumaneden çıkan maruf bir adama: « Cesaret,

devam, sizi görerek gençler de buralara girecek, namuslu kadınları takipden vazgeçecek», ve rahip Sen Tomas: « Fahişeleri cemiyetin içinden kaldırmağa çalışmak bütün cemiyet efradının rahat ve huzurunu kaçırmaktır » demiş. Netekim zührevî hastalıklar Profesörü *Nayser*: « Fuhş diğer kadın ve kızları hırsli erkeklerin taaruzundan kurtarır » demiş. Bu suretle son beş senelik iki vekil arasındaki mübir münakaşamızın Sıhhat Vekâletince kazanılmasının hikmetini anlatmıştır.

Daha sonra Yunan ve Romalılar zamanındaki umumhaneleri kısaca anlattıktan sonra fuhşun sebebine geçiyor. Kârhanecileri, fahişelerin psikolojyasını, fahişelerin sebeplerini de birer küçük bahisde tarif edip ondan sonra Belseğukluğunu etraflica tanıtıyor. Mikrobonu, sirayet tarzını, yakalanmak usullerini, tedavilerini, nesle tesirleri, fena tedavinin verdiği mazarratları pek ibretamiz surette tafsil ediyor. Kadınlarda belseğukluğu ve akıntı bahsi pek onstroktiftir.

Hülâsa *Şükrü Kâmil*'in bu eseri cidden istifadeli, emsali yazılmamış, herkesin ve her ana babanın ve gencin okuması icabeden bir kitaptır, müellifi tebrik ederiz.

Batural

Baturyl

Brom Potasso Salt

Brom Sodo Salt

En iyi sinir ilaçlarıdır.

VALIDOBROMINE

**Sinir hastalıklarına karşı
rakipsiz ilâç**

Günde iki - dört komposto kaşığı

ECZACI NİZAMETTİN MİREL - İstanbul, Küçük Kinacıyan Han

MÜSEKİNİ AŞAP

SEDINA

Nevrasteni ; Histeri ; Sar'a ; Uykusuzluk ; Çarpıntı ; Baş dönmesi ; Baygınlık ;
asabî teşevvüşat

Ancak **SEDINA** ile

Kabili Tedavidir

Günde 4 tatlı kaşığı

Her Eczanede bulunur.

Nümune için ; Galata posta kutusu 1288